

a legszebb erények, a hit- és erkölcs virágait is és annyit gyűjtenek belőlük, abból a leggyilkosabb mérget állítják elő tisztán készítmódjuk által.

De oka az író-biánynak az is, hogy nem akarják elfogadni azon elvet: „m é l t ó a m u n k á s a z ő b é r é e.” Legfőlegb annyit engednek meg, hogy azt a bért a jó Istentől várhassa — a másvilágon. Én bizony kimondom, hogy írói munkadíj, honorárium, szóval anyagi elismerés dolgában az egyházi körök állásfoglalása se-hogy se kielégítő. Azt helyenvalónak találják, hogy ha néhány adatot leírok egy darab papírra, — anyakönyvi kivonat — az ötpernyi, szoroson hivatalos teendőmhöz tartozó írói munkálkodásomért — jobban mondva tolforgatásomért — elfogadok két koronát, esetleg többet is; de fölháborodnak azon, ha éveken keresztül tartó szorgalmas tanulmányozás után, hivatalos teendőim lelkiismeres ellátása mellett, üdülésre fennmaradó időm alatt órák, napok, sőt hetek számára dolgozom megőrnyedve, derék, közhasznú munkát is végek és érette valamit kívánok. Az legyen csak az egyes embernek mellékfoglalkozása, szórakozása, időöltése, akár mint a kártyázás, vadászás stb., amit ingyen szokás végezni. Sőt passziója is az írás, — ne sajnáljon rá fizetni is, megmondván, hogy minden passzió költséggel jár.

Nos hát, nem mondom, hogy az igazi tehetség gyönyörűségét ne találná az írásban és ezáltal némi jutalomban ne része-

sülne; de tagadom, hogy erkölcsi szempontból köteles volna ezzel be is érni. Ellenben állítom azt, hogy csupa dilettáns írók ingyen munkáival soha se fogjuk elensúlyozni azok munkálkodását, akik az írást mesterség gyanánk üzik s akiket örökös versenyzésre készit az erkölcsi és anyagi elismerés. Ideális munkálkodással is lehet talán vetni úgy, hogy itt-ott egy-egy szem kikel, de dús aratásra csak verejtékező munka után van kilátás. Én ugyan el nem engedem vitatni se tisztességét, se jogosultságát annak, hogy méltó közhasznú irodalmi fáradozása gyümölcsét élvezni az a e g y h á z i s z e m é l y is, aki mint kispap szórakozási idejét oly irányú önképzésre fordítja — természetesen nem olyan szándékkal, hogy ezzel a készültségével valamikor pénzt keressen, hanem küzd azért, hogy valamikor ezen a téren is használhasson, — hogy valamikor jó zszurnalista vagy szépiro lehessen, aztán mint káplán, bokros elfoglaltsága mellett tökéletesítgeti magát, nélkülöz, csakhogy az e célra szükséges segédeszközöket beszerezhesse, végre anynyira viszi, hogy tud írni, — de vegyünk mégis c i v i l e m b e r t. Miért nincsenek nagyobb számban jeles civil kath. íróink, holott elég neves író vallja magát kath. vallásúnak? Én kimondom a feleletet: azért, mert ha csak írók akarnak lenni nálunk, de nem együttal krumplicőszök is, — nem élhetnek meg. A csösztt ugyanis még csak fizetjük valahogy, de az írótt már sehogy se akarjuk. Tisztelettel adó-

zom szépirodalmi tolforgatóink kised se-regének, de legnagyobb részük bizonyára önmaga is csak műkedvelőnek tartja magát, nem pedig remekelt és fölszabadult céhbéli írómesternek. Jóakarattól, udvariasságból, pajtáságból a műkedvelőket is méltatjuk; itt-ott, úgy-ahogy, egyiket-másikat talán élvezni is tudjuk, de igazi élvezetet már mégis csak hivatásos ábrázolóktól várunk. Nem istudom, jogosan követelhetjük-e, hogy mindenki csak azokat az irodalmi vállalatokat támogassa pénzével és rokonszenvével, sőt szeretetével, amelyek csupán ügybuzgóságuk tudatával ön-honorált műkedvelő írókat vonultatnak föl; nem pedig azokat, amelyek még a tanoncaikat is jobban fizetik, mint ök a mestereket.

A jó írónak a kenyérhez való jogátigenis el kell ismernünk, ha csupán csak író is akar lenni és nem jó hivatalnok is egyben. Mert nagy az ő jelentősége. A tudósok előbbre vitetik a fejlődést, fontosabb tényezői lehetnek a haladásnak, de erkölcs szempontjából a közkedveltségű jó írók formálják ki a társadalmi képét. A legerköcstelenebb eszme, a legképtelenebb tantétel, ha jó írók szolgálják, hihetetlen hódításokat fog tenni, bárhogy erőlködjenek ellene akár a világ legtudósabb testületei. A jó írótt tehát fizetni kell, még pedig jól fizetni, ha mindjárt, — ami ritkaság — saját házában laknék is, úgy, hogy esetleg hivatalát is odahagyhassa, ha talán számtiszt, vagy egyéb és egyedül az írásnak élhessen. Ha ez az elv uralomra jut, akkor majd lesz verseny-

hiába próbálkoztak volna az istenitéleteket kiirtani. Azért meghagyták azokat és csak arra törekedtek, hogy a benne előforduló pogány elemeket kiirtsák és vallásos szertartások alkalmazása által nekik keresztény jelleget kölcsönözzenek. Így történt, hogy az istenitéleteket — a párbaj kivételével — az egyházi előjáróság vezetése mellett tartották.

Ha a középkorban és különösen a németeknél előforduló istenitéletekre futó pillantást vetünk, azt vesszük észre, hogy a lényegben mindegyik ugyan és csak a módban különböznek.

A leggyakoribb ordáliák pedig a következők voltak:

I. S o r s v e t é s. Ez talán a legrégebb istenitélet és már a friz népeknek törvénykönyveiben szerepel. Rendesen csak akkor alkalmazták, ha tolvajt vagy gyilkost akartak fölfedezni. Az eljárási mód abban állott, hogy két gyapjúval körülcsavart pálcá közül az egyiket keresztrel jelölvén, mindkettőt az oltárra helyezték, a honnan előirt szertartás kíséretében a pap vagy egy ártatlan gyermek fölvette az egyiket. Ha a keresztrel jelölt pálcát tartotta kezében, akkor a bevádolt embert ártatlannak, ellenkező esetben bűnösnek tartották.

II. A k e r e s z t p r ó b a. Ez abban állott, hogy a vádlottnak bizonyos ideig — rendesen a szentmise alatt — kiterjesztett karokkal kellett a kereszt előtt állania. Ha a meghatározott idő lefolyása előtt kifáradva karjait leeresztette, akkor bűnösnek nyilvánították. Ha két egymással veszekedő félnek kellett a keresztpróbat kiállania, akkor azt itélték perveztettnak, a ki hamarabb kifáradt. A keresztpróba különösen arra

volt alkalmas, hogy az ártatlannak azáltal, hogy Krisztusra tekintett, kitértást és erőt kölcsönözön és azért erre sok példát találunk a középkor történetében. Így Nagy Károly császár uralkodása alatt (768—814.) Verona város lakossága perbe bocsátkozott a papsággal, hogy kié legyen a város felépítendő fala? A keresztpróbanak kellett megítélnie, hogy kié legyen. E célból két tisztaerkölcsű erős pap állott a szentmise áldozat bemutatása alatt a kereszt előtt. Mozdulatlanul állott mindkettő kiterjesztett karokkal a kereszt előtt, míg egyszerre felajánlaskor a polgárságtól kiküldött pap elájult, míg a másik egész végig kitarított és így a papságnak ígérték a kérdéses fal birtoklását.

III. A z ú r v a c s o r a. Ritkábban, de azért mégis előfordult, hogy a bevádolt személynek a szentáldozáshoz való járulással kellett ártatlanságát bizonyítania, mely alkalommal az Úr Testének vételekor ünnepélyesen e szavakat kellett mondania: „Corpus Domini sit mihi in probationem hodie,“ azaz: Az Úr Teste szolgáljon ártatlanságomnak bizonyítékául. Azt tétélezték fel, hogy Isten a szentségtörő áldozót feltűnően vagy hallálva vagy hirtelen betegséggel fogja megbüntetni. Ez a felfogás szent Pálnak a Korinthusiakhoz írt levelében találja alapját, hol az apostol a méltatlanul áldozókra vonatkozólag mondja: „A ki tehát méltatlanul eszi e kenyeret, vagy issza az Úr kelyé, vétkezik az Úr Teste és Vére ellen . . . mert a ki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának, meg nem különböztetvén az Úr Testét. Azért van köztetek sok beteg és erőtlen, és sokan alusznak.“ (I. Kor. 11. 27—30.)

A Szentség iránt érzett tiszteletből nagy ritkán alkalmazták az istenitéletnek eme nemét és csak papoknak és nagyon előkelőknek engedték meg, hogy a szentáldozással bizonyítsák be ártatlanságukat. Mindazonáltal az egyháztörténelem bizonyítja, hogy nem ritkán szentéletű pápák és királyok úgy mint papok a szentáldozáshoz való járulás által tisztázták magukat. Erre vonatkozólag a következő példák szolgáljanak bizonyítékul.

Trierben bevádoltak egy papot, hogy Krisztusnak az Oltárszentségben való jelenlétére nézve tévtant hirdetett volna. A pap kész volt a Szentáldozás által ártatlanságát bebizonyítani. Szentmise alatt a canon-t neki kellett hangosan énekelnie. Szentáldozás előtt a jelenlevő püspök a szent ostyával hozzá fordult és így szólt: „Itt az Úr Jézus, a mi Megváltónk jelenlétében ünnepélyesen megkérdezlek, vajjon mást tanítottál Űdvözítőnk e Szentségben való jelenlétééről, mint a mit az egyház tanít? Ha igen, akkor Isten nevében megíltom neked az Úr asztalához való járulást; ha pedig tiszta a lelkiismereted, akkor vedd magadhoz az Úr testét.“ A bevádolt pap áldozott és így bizonyosságot tett ártatlanságáról.

Nem olyan szerencsés kimenetelű volt a szentáldozáshoz való járulás mint istenitélet, mely 1049. IX. Leó pápa által összehívott és III. Henrik császár jelenlétében Mainzban tartott zsinaton történt. Sbírcot, Speier püspökét, simoniáról vádolták és a szentáldozás által kellett magát tisztáznia. De midőn az Úr testét magához vette, szélhűdés érte, a mit általában Isten büntetésének tekintettek. Így járt ifj. Lothár,

képes kath. irodalmi termelés és lesz biztos fogyasztó közönség is. De azt kívánni, hogy egy-egy jeles írói tehetség tisztán a saját költségén képezze ki magát s mikor már bárhol számot tehetne, akkor álljon be hozzánk munkásnak s majd lehetővé tesszük, hogy — bejárhasson a szegények konyhájára meleg levesre és a hajléktalanok menhelyére éjjeli szállásra: talán mégis szerénytelenség egy kissé? Ma már nem igen van olyan állás, mely eléggé igénybe ne venné embereinek idejét és erejét. Ne kívánja tehát senki, hogy bármi állásbeli egyén anélkül szentelje magát rendszeres irodalmi munkálkodásának is, hogy ezt se testileg, se szellemileg meg ne érezze. S ha a kétszeres munkálkodás őt megviseli, talán méltó, hogy kétszeresen álljanak rendelkezésére azon források is, amelyekből erőt gyűjthet. Már pedig azokat jobbadán csak pénz képes megnyitni.

Ami különösen hírlapirodalmunkat illeti, — naphosszat tudnék keseregni én is, más is. E téren éppen csak, hogy kibentakoztunk az őskori állapotból. Most aztán stagnálunk. Pedig újságok tekintetében ma már olyan a közönség igénye, hogy 12—16 oldalas napilapjainkkal annak kielégítésére pályázni legalább is meggondatlanság. Az a mentségünk, hogy ha kevesebbet adunk is, de legalább alaposat, jót, — magunk közt megjárhatja, de különben vajmi gyenge dolog. A hírlapoktól ma nem német alaposágot, — ami könnyen nehézkességbe sülyed — hanem

enciklopedikus sokoldalúságot, zsidó függetlenséget és elevenséget, végre francia könyvművészetet kívánnak. Akkor lesz kapóssá ha inkább a terjedelmére, mint a tartalomára nézve hasonlít a szentíráshoz. Hiába sopánkodunk azon, hogy hírlapok dolgában megromlott a közízlés. A helyzettel számolni kell.

Jó újságokkal mindenesetre lehet javítani és nemesíteni rajta — hiszen rossz újságokkal rontották is meg, — de jó hírlapokat csak lelkes jó írótól lehet várni. Ha egy lapot csupán erkölcsi szempontok hangoztatásával próbálunk valakinek a nyakába sózni, — annyit érnek el vele, mint mikor az agarat bottal kergetem a nyul után. Azt is hiába kívánnak a közönségtől, hogy várja meg türellemmel, míg majd kiforrja magát és megérik a mi zsunalisztikánk. Az már annyira holtfeles a lapokra, hogy egy óráig se tud várni, hanem Ezsau módjára a legnagyobb áldozatra is kész, csak hogy éhségét a megkívánt szellemi táplálékkal azonnal csillapíthassa. De hát — újból kérдем — ingyen munkásokkal akarunk csináltatni közkedveltségnek örvendő lapokat? Ugyan vegyük észre már egyszer, hogy szörnyen neveltségesegek vagyunk ebben az igyekezetünkben. Hogy pénzünk még 50—60 ember honorálására se volna, — egyszerű önámítás.

Hiszzen ha egyéb nem, — legalább egy-egy jó író eltartását minden püspök magára vállalhatja. És minden káptalan.

Lotharingiai király is, ki II. Hadrián pápa követelésére kíséreléssel együtt az istenítélet eme nemének vetette magát alá, de röviddel később hirtelen meghalt.

IV. A t ű z p r ó b a, mely alkalommal vagy izzó vasat, vagy parázsat vagy pedig lángoló máglyát alkalmaztak. Az első ismét két alfajra oszlott, aszerint a mint izzó kesztyűbe kellett a kezét bizonyos ideig tartani — a mit főképen lovagoknál alkalmaztak, — vagy pedig tüzes vasrudakon kellett járni, a mit rendszeren a nőknél alkalmaztak. Mindkét esetben bizonyos szentmisével egybekötött szertartások kíséretében jártak el és főképen arra ügyeltek, hogy csalás ne forduljon elő. Ha a bevádolt személy bizonyos ideig az izzó kesztyűt viselte vagy az előirt és kimért úton tüzes vasrudakon át lépett: akkor az előbbi esetben a kezét, az utóbbi esetben pedig a lábát kötötték be, lepecsételték és harmadnapon felbontották. A bekötött testtagok sértetlensége jele volt az illető ártatlanságának.

Előkelő személyek gyakran vetették alá magukat az ordáliumok eme nemének. Így Richárd, III. Károly császár felesége úgy tisztázza magát a házasságtörés gyanújától, hogy minden sérelem nélkül viselte az izzó vaskesztyűt. A dánok apostoláról, Poppo püspökről, azt beszélik, hogy csak izzó kesztyűnek körülhordozása által győzhette meg a pogány dánokat a keresztény vallás isteniességéről, mire őket Sueno királlyal együtt megkeresztelte.

A tüzes vasrudakon való járást szintén gyakran alkalmazták és a történelem tanúsága szerint még szent Kunigundának, III. Henrik császár feleségének is ehhez az eszközhöz kellett

folyamodnia, hogy a házasságtörés gyanújától tisztázhassa magát.

A tűzpróbának második neme abban állott, hogy tüzes szent kellett a ruhában bizonyos ideig hordozni. Szent Bricius, tieri püspök fontos okból az egész városban át hordozta tüzes szénrel megtelt ruháját anélkül, hogy ez csak a legkisebb mértékben is kiégett volna és így tisztázta magát a nép szemeláttára azon csunya gyanútól, mellyel istentelen emberek megillették.

A tűzpróbának harmadik nemét pedig így gyakorolták, hogy a gyanús személynek két egymást érintő égő máglya között hosszú inge épségben maradása mellett kellett átmennie. Ez nagyon borzalmas képet nyújtott a népeknek, de azért mégis igen sok példát olvasunk a történelemben, melyek közül én csak egyet hozok fel, melynek hitelességéről Flórenz város krónikája tanuskodik.

Nevezett városnak püspökét, Pétert, arról vádolták, hogy pénzen vette volna meg püspökségét, ami miatt két ellenségeskedő párt keletkezett. A dolog tisztázása végett II. Sándor pápa 1063-ban zsinatot tartott Rómában, melyen 100 püspök jelent meg, kik a bevádolt florenzi püspök pártján állottak. Vallambrosa kolostor szent apátja, Guadbert János, Hildebrand archidiaconust, (a későbbi VII. Gergely pápát) küldötte Rómába, hogy a florenzi püspök ellen vádat emeljen és őt a pápa bejegyzésével az égő máglyák között való átmenésre felszólítsa. A zsinat azonban megelégedett azval, hogy a simonia ellen szigorúbb óvintézkedéseket alkalmazzon és ezzel véget vetettek az

Legyenek meggyőződve róla, hogy emiatt bármiféle céltól is kellene támogatásukat megvonni vagy mérsékelni — ha csak éhhalál nem fenyegetné embertársainkat — csak alárendeltebb cél szenvedne rövidséget. Hát akkor miért nem teszünk valamit? Miért nem tudunk még legkiválóbb zsunalisztáinknak se biztosítani, legalább olyan megélhetést, amilyent még a leghitványabb, ellenséges irányú zúg lap is biztosít az ő utcáról felszedett munkásának? Valamikor a haza védelmében kitünt hősöket úgy honorálták, hogy úrrá lett azáltal még a tízedik unokájuk is. Nos, mi, mi nagyot teszünk az ügyünkért hősileg harcoló és magukat úgy fizikailag mint szellemileg föláldozó sajtóhőseinkért? Semmit. Azt várjuk, hogy a közönség honorálja őket. De az a közönség, amelynek se én, se te tagjai nem vagyunk. Helyes, méltányos, keresztényes gondolkodás ez? Ugyan elmélkedjünk néha efféle kérdések fölött. Egy kis buzdulás egyikünk egészségének se fog megártani.

Hagyjunk föl végre azzal, amiben eddig mesterkedtünk, hogy t. i. minden áron a keresztől akartuk elkezdni a templomépítést vagyis mindenekelőtt olvasóközönséget állítottunk. Versenyképes jó újságok nélkül olvasóközönségünk soha se lesz. Ez egy olyan axioma, amelyet nolens-volens el kell fogadnunk. De jól megcsinált hírlapjaink se lesznek lelkes, képzett írók nélkül. Végre talán az se egészen abszurd állítás, hogy a jeles újságírók csapatja

ügynek. Mindazonáltal a béke nem állott helyre és a florenzi papság felkérte püspökét, hogy vesse alá magát az ordálium fennebb említett nemének. Péter püspök vonakodott és így küldöttség jelentkezett a vallambrosai apátnál, hogy ő küldjön valakit szerzetesei közül, aki a kolostor állítása — t. i. hogy a florenzi püspök bűnös úton jutott volna javadalmához — mellett ünneplés tanúbizonyoságot tegyen azáltal, hogy két égő máglya között sértetlenül járjon. Az apát beleegyezett és a sors Jukundián, tisztakerölcsű fiatal szerzetesre esett, ki örömet fogadt el az apát előterjesztését. Azonnal meggyújtottak két máglyát és Jukundián szerzetes megkezdte a szentmisét, melynek befejezésével letette miseruháját és keresztet vett a kezébe. Ez alatt a papság tudtára adta a népeknek, hogy miért veti magát alá az istenítéletnek és imádságra szólította fel a népet. A kisorsolt szerzetes pedig imádkozott, hogy Isten segítse őt, ha Péter püspök csakugyan bűnös úton jutott a püspöki székhöz. Az imádság befejeztével a papság körmenetben vezette a szerzetest a máglyához: szemét a keresztre függesztvén, átment a máglyán anélkül, hogy legkisebb baja történt volna. Ujjongva fogadta a nép és szerencsésnek tartotta magát, aki ruhájának szegélyét megcsokolhatta. A pápa — ki tudomást szerzett a tűzpróba kimeneteléről — azonnal megfosztotta a simoniakus püspököt (ki büntetett bevallotta) javadalmától, mire a béke helyreállott. Jukundián szerzetesnek pedig a történelem az „igneus“ nevet adta és VII. Gergely pápa a szentéletű papot Albanoi püspökké és később bibornokká tette. (Vége következik.)

nem úgy terem, mint a bolondgomba, ha kell, ha nem. Szerintem tehát nem az a tennivalók — vagy akár óhajok, mert hiszen mi inkább csak ehhez értünk — sorrendje, hogy először fogdossunk közönséget, attól szerezzünk pénzt, a pénzzel csináljunk lapokat és a lapokkal neveljük újságírókat; hanem az, hogy először vegyük elő a pénzt, — természetesen én is, te is, valamennyien, — az majd talál kész írókat és nevel, azok csinálnak jó lapokat, a lapok szereznek közönséget és a közönség meg fogja téríteni a kiadásokat . . .

Bocsánatot kérek, ha az ilyen szavonarólás hanggal és modorral meghabóritottam volna egyesek nyugalmát. Az éjjeli bakterre csak az haragszik meg, aki feleli, hogy annak hangos szóval kell jeleznie az órákat és megtenni figyelmeztetéseit, ha talán egyesek édes álmát zavarja is meg vele. A közügy az első.

Sebeshelyi.

Kath. Népszövetség.

Csikcsicsó.

Csikcsicsó községben e hó 2-án alakult meg a „Katholikus Népszövetség.” Egyetlen alkalmat sem mulasztott el a helybeli lelkész, hogy úgy a szószéken, mint személyes érintkezése alkalmával hivat a népszövetség jótékony és áldásos hatására ne figyelmeztette volna. Csak alkalom kellett tehát hozzá, hogy a népszövetség tényleg megalakuljon. Augusztus 2-án Kovács Mihály szepvizi lat. szert. plébános a helybeli lelkész meghívására, mint „agitátor” a szentségimádásra összegyűlt mindkét nembeli hívek előtt, számszerint mintegy 300-an, az iskola helyiségében oly elragadtatással beszélt a népszövetség mibenlétéről, hogy hallgatóságát magával ragadva, nyomban kimondották a népszövetség megalakulását. Miután György Illés helybeli lelkész az alapszabályokat ismertette és megmagyarázta, azonnal megkezdődött a jelentkezés oly szép eredménnyel, hogy ott a helyszínen 71-en iratkoztak fel tagoknak. Jelentkezés és taggyűjtés tovább folyik. Dicséretére válik a községi előljárásnak, hogy jó példát mutattak a népnek, mennyiben a község jegyzője és bírája élén mindnyájan feliratkoztak.

Kerelőszentpál.

Kerelőszentpál községben szintén megalakult a kath. népszövetség dr. Kászonyi Alajos plébános buzgólkodása folytán.

H I R E K.

Nem volna ez jó?

A kollegiális érzés, a testvéri szeretet, együvé tartozandóság és összetartás ápolására a legüdvösebb eszköz a gyakori érintkezés és találkozás.

Igazolja ezt a tapasztalat, a mindennapi élet. De eklatánsul bizonyítják ezt a különböző szakszervezetek.

Minden testület havi összejövetelek alkal-

mával beszél meg teendőit, jelöli ki az oly zsinórmértéket, melynek betartása a tagokra nézve üdvös és fontos. Jótékony hatását és eredményeit látjuk, ha látni akarunk, tapasztaljuk, ha akarjuk.

Nem megyek messzire. Ott van a katonatiszti kar. Fegyelmezett csapat. Mily példás összetartás, szeretet és kollegiális érzés uralkodik közöttük. Szinte csodálni lehet a kitartó akaraterőt, mely az összetartást stb. jellemzi. És mi idézi ezt elő? Az egyenruha? Van valami ebben is. Kardbojt? Ez is hozzájárul. Az indító ok, s mozgató rugó másban keresendő. A havi összejövetelek: „havonkénti tisztí értekezletek,” ez az, ami erőssé teszi a kollegiálisítást. Igen, mert ezeken tárgyalják az eseményeket, teendőket, a melyeknek betartására a tisztikar becsületben kötelezve van. Itt kerülnek szönyegre a correctio fraternak, adminitíók, a csorbák kiközösítései. És ez mind a bajtársak előtt történik és nem avatatlank, extra chorum cantantesek előtt, ami sajnos, mi nálunk a „papi brancs”-nál nem is ritka.

Nem tudom mások érezték-e ez üdvös intézmény hiányát? Én igen. Talán mások is érezték, érzik, de nem szólnak. Pedig elég baj, hogy a hallgatással sok mindent agyonütünk.

Nem egyszer kénytelenek vagyunk látni, hogy egy helyen működő testvérek úgy élnek egymással, és egymás között, mintha nem is volnának „Fratres in Christo.” Pedig egyenruhát viselünk, evangeliumunk is van kardbojt helyett. Mit mond csak az Úr: vos estis lux mundi, civitas supra montem posita sal salientis . . . nekünk tehát elől kellene járunk a szeretetben, összetartásban, együvé tartozandóságban is.

Valjon nem volna-e jó, ha oly helyeken, a hol háromnál több testvér van, ha nem is lelkipásztori minőségben is, havonként egyszer összejönnének „konferenciára.”

Elég bő anyagot nyújt a konferenciák megtartására a papi élet, — a tapasztalat stb. . . . Meditativ vagy considerativ alakjában rendre feldolgozhatnák az ott működő testvérek a legégetőbb kérdéseket és ezeket az előadó a plenum elé terjesztené. Reá egy negyedórás elmékedés, kis ájtatosság, szt. gyónás. Nem volna ez üdvösebb, mint egymást lekicsinyelni és extra chorum cantantesek előtt avatatlan prókátornak felesapni.

Ily találkozásoknak sok jó hatása van intra és extra. Mert sajnos, nem egy helyt ép azok részéről nincs az egyháznak támasza, kik hivatva volnának támogatni. Ily együttműködéssel talán inkább tisztázódnak az eszmék és „erit cor unum et anima una” mert erre ma szükség van.

E felett elmélkedjünk és gondolkodjunk, hisz ha más nem, az egyenruha is egymáshoz vezet. Valjon, kik lesznek az elsők az egyházmegyében, akik a központot követni fogják?

M.

— **Személyi hír.** Z o m o r a D á n i e l praelátus kanonok f. hó 5-én Előpatakról visszatért.

— **Héjja Kálmán,** az egyházmegyei számvevőszék pénztárnoka, lapunknak belmunkatársra, f. hó 4-én megkezdette szünidejét.

— **A Szentatya exhortációja.** Rómából érkező távirat jelenti: X. Pius pápa 50. éves lelkészi jubileuma alkalmából exhortációt intéz a katolikus klerushoz, melyben felhívja, hogy mutakozzék fenkölt hivatásához méltónak. E buzditás nemcsak a papságnak szól, hanem valjón hasznára az összes katolikusoknak. De a keresztény nép jóléte nagy mértékben a lelkész életmódjától függ. A pápa hangsúlyozza, hogy a lelkész-

nek szent életet kell élnie, aminő Krisztus földi helytartójához ilik. Behatóan tárgyalja a lelkészi szentség elérésére és növelésére szolgáló eszközöket és főleg az imát, örök dologba való elmélyedést, szent-könyvek olvasását, főleg a szentírást és a lelkiismereti kutatást jelöli meg. A Szentatya ezenkívül tisztaságot, a püspöki és a Szentatya iránti tiszteletet és engedelmességet, a fiatalság nevelését, a beke terjesztését, az evangélium hirdetését a civilizált népek között és a jótékonyág gyakorlását minden téren ajánlja. Az exhortáció továbbá a szent gyakorlatokat, a havonkénti magabazállást és a lelkészegyesületek alakítását ajánlja s végül pápai áldását osztja.

† Dr. Szmrecsáni Szmrecsányi Pál nagyváradai róm. kath. püspök meghalt.

Öt siratják az egyházmegye bűgő harangjai. Őt évi munkálkodás után szőlította magához az Úr hiv szolgáját, hogy bevezesse őt dicsőségébe és örömeibe, aki nem keresett földi pompát, dicsőséget s az élet örömei helyett is már több esztendőn keresztül szenvedett súlyos betegségekben. Hogy enyhülést keresen beteg testének, a St. Maurice svájci üdülőhelyre utazott, ahol e hó 9-én este 3/8 óraker érte utol a halál. Halálának órájában testvére, Szmrecsányi Lajos egri segédpüspök és udvari papjai voltak jelen. Temetése f. hó 14-én lesz, melyet Samassa egri érsek fog végezni a váradai káptalanhoz tartozó c. püspökök segédletével. A halott esütörtökön érkezik Nagyváradra, ahol másnap Fetszer Antal, dr. Lányi József, Belopotoczky Kálmán és Fraknoi Vilmos címzetes püspökök, valamint a káptalan tagjai beszentelik s innen az egyházmegye és székeskáptalan küldötteinek kíséretében Sárosdórcera szállítják s ott a családi sirboltba fogják örök nyugalomra helyezni.

Életrajzi adatai a következők: Szmrecsányi Pál született Darócon, 1846. május 2-án. Szmrecsányi Pál ősrégi családnak sarja s szüleinek nyolcadik gyermeke. A családi körben nevelkedvén, középiskoláit Eperjesen, majd mint egri kispap a cisztercita-rend fogimnáziumában végezte. Theologiai tanulmányait a budapesti egyetemen és a központi szemináriumban fejezte be, ahol mint első eminens az intézet önképzőörökének elnöke volt. Tanárai igen kedvelték, különösen Samassa József, a mostani egri érsek, akinek később udvari papja és oldalkanonokja is lett. Aldozópappá 1869. július 25-én szenteltetett fel. Ege ideig Nyiregyházzán káplánkodott, majd Maklárara helyeztetett át segédlelkésznek s nemsokára az egri főszékesegyház hitszónokává neveztetett ki. Ebben az állásában számtalan esetben adta tanujelet fényes tehetőségének s előljáróinak figyelme feléje fordult úgy, hogy a püspöki süveget igen korán nyerte el. Már 1871-ben Bartakovics Béla egri érsek udvari papja volt. Amikor 1875-ben Samassa József egri érsek lett, a fiatal papot érseki titkárrá nevezte ki. 1881-ben az érseki főegyházmegyei hivatal igazgatójává neveztetett ki s miután már 1879-ben egri főszékesegyházmegyei címzetes kanonok volt, 1886. március 19-én valóságos kanonok lett és mint oldalkanonok azontúl is az érsek mellett maradt. Sokat utazott külföldön s az érseket gyakran kísérte el római útjaiban. Nagy szeretettel viseltetett a műtárgyak és a könyvtárak iránt s jövedelmének nagy részét ezek vásárlására fordította. Szüleinek 1885-ben Darócon megünnepelt aranylakodalmán már mint egri kanonok volt jelen s az egyházi áldást ő adta a felszázados frigyűkre. 1888-ban thypultai címzetes apát, majd

1891-ben egri érseki jogakadémiai igazgató lett s 1891. december 4-én szepesi, 1903. május 10-én Schlauch Lőrinc halála után pedig nagyváradai püspökké nevezetett ki. Egyházi elnöke volt a Szent László társulatnak.

— **Ortinszky püspök és az amerikai gör. katolikusok.** Mióta Ortinszkyt az amerikai gör. katolikusok élére állították, azóta különösen a magyar gör. katolikusok folytonosan tüntetnek a püspök ellen, kinek kis orosz származását nem tudják megbocsátani. Ugyancsak azért a püspökök sem akarták eddig átruházni reá a joghatóságot. A Szentszék, hogy ennek az állandó bajnak véget vessen, a Washingtonban székelő pápai követ útján valamennyi amerikai megyés püspököt felhívott arra, hogy a gör. katolikusok feletti összes lelki joghatóságukat ruházzák át Ortinszky István püspökre. Falconio pápai nunciustól fellesz hiva egy körlevélben valamennyi gör. kath. pap, hogy ha Rómával továbbra is közösségben akarnak élni, akkor a további lelkészkedéshez a lelki joghatóságot Orszinsky István gör. kath. püspöktől szerezzék meg.

— **Ferencrendiek tartomány gyűlése.** Augusztus 5-én tartották meg a szt. ferencendi barátok tartománygyűlésüket Medgyesen. Ez a tartománygyűlés választja meg 3 évenként a házfőnököt is. Az összes zárdafők szokás szerint lemondtak megbízatásukról, — minélfogva ismét választás alá kerülnek. — A gyulafehérvári zárda főnökére P. Szélyes Ferenc választották meg. P. Imre Márkot pedig Vajdahunyadra helyezték át.

— **Ezred központosítás.** F. hó 5. városunkba érkezett a 31 gyalogezred abrudbányai és Nagyszéni zászlóalja; amely e hó 19-ig marad itt ezredgyakorlaton. Az egész ezred 7. és 8. között éjjeli gyakorlaton volt a hegyek között, mely reggel 6 órakor végződött. A százvárosi 64. gyalogezred egy zászlóalja e hó 10-én városunkba érkezett, honnét egy napi pihenés után ugyancsak ezredgyakorlatra megy Marosvásárhelyre.

— **Apácák internátusa Gyulafehérvárott.** A szent Vincéről nevezett szatmári kongregációhoz tartozó igralmas nővérek gyulafehérvári internátusában felvesznek elemi és polgári iskolás leányokat. Tájékoztást szívesen nyújt az intézet főnökijé.

— **A máriacelli kegykép megkoronázása.** A mint lapunknak jelentik, a „Regnum Marianum“ hívő közönsége által is oly gyakran látogatott híres, csodatevő máriacelli búcsújáró helyen aug. 29-től szept. 15-ig, nagyszabású ünnepségekre készülnek. Az egyházban él az a szép szokás, hogy a pápa azokata Mária-kegyképeket, melyeket a hívek feltűnő módon s különös előszeretettel tisztelnek, a Mária-kultusz emelésére, megszokta koronázni. Kalcher Szeverinus sz. Lambrecht-i bencés apát által az apátság nevében a kisdéd Jézus és a szűz Anyja számára felajánlott és X. Pius pápa által megáldott koronákkal fogja a Wienben székelő apostoli nuntius Granito di Belmonte a kegyképet megkoronázni. A római sz. Péter templomának káptalana bir azon előjoggal, hogy a szentatyja által tervbe vett koronázásról gondoskodik. Az ünnepségek aug. 29-én este kezdődnek ünnepélyes litániával sub infula. Azon-tól mindennap reggel szentbeszéd, püspöki nagymise s délután szentbeszéd, áldással. Szept. 6-án este egészestől körmenet a legméltóságosabb Oltáriszentséggel. Jelen lesznek a salzburgi bitoros hercegek, a lembergi örm. szertart. róm. kath. érsek, továbbá a linzi, klagenfurti, marburgi, gráci, laibachi hercegpüspökök, apátok, prépostok és egyéb notabilitások.

— **Magyar lovat keresnek a németek.** A magyar lovak hirve a külföldön is ismeretes s a magyar lóikivitel fejlesztése szintén elsőrangú gazdasági szükség. A magyar lovak a berlini piacon elég kedvező eredménnyel értékesíthetők s a berlini piacon mint fogyasztó területnek való megszerzését nem lehet eléggé sürgetni. A berlini Centralstelle für Pferdeucht- und Handels-Kommandit Gesellschaft jó igaz- és luxuslovakat akar importálni Magyarországból. Ugyanis Berlinben és általában Németországban a kinestár 1200 márka átlagárat fizet egy legénységi remondáért és ez adja meg a lovak áralakulásának bázisát. Az igazlovak átlagos vételára 1000—1200 márka, azaz 1177—1412-40 korona, angol felvételre hátslovaké 1500 márka, azaz 1765-50 korona; egy pár öszörlő jukkeer kocsilóé 2000—3000 márka, azaz 2354—3531 korona. Ezek az átlagárak körülbelül 20 százalékkal haladják meg a megfelelő magyarországi lovakat. A magyar lovak jó híre, a főleg délnémet lökereskedők részéről irántuk nyilvánuló kereslet és az a körülmény, hogy német részről gyengébb minőségű lovak eladásával kellett bajlódni, elérték meg a társaság vezetőségében azt a gondolatot, hogy jöminőségű magyar lovak eladásához kezdjenek. Természetesen jó anyagot kell szállítani, ha azt akarjuk, hogy a lovak gyorsan és magas áron keljenek el.

— **A kik nem ellenségei a vallásnak.** Verlézítő esetről tesz jelentést szolnoki tudósítónk. Az eset újabb bizonyíték arra, hogy mily elvetemült szökökkel dolgoznak azok, a kik az egyén fölzsabadulását hirdetik, de az életben sirba taposnak minden személyes szabadságot és egyéni meggyőződést, ha az nem felel meg népbuító tanainak. Szolnokon a minap beteghez hívták P. Róbert szentferencendi áldozárt. A pap magához véve az Oltáriszentséget, a súlyos beteghez sietett. Utközben találkozott Nagy János szállodai pincérrrel, a ki tagja a szociáldemokrata szakszervezetnek, melyben vezető szerepet játszik. Az elvetemült ember a pap láttára káromkodni kezdett és útját állva a papnak, éktelen módon szitkozódott. Vad dühében egy ájtos aszonyt, aki letérdelt az Oltáriszentség előtt, fölgrússal fenyegetett. Az eset színhelyén nagy tömeg verődött össze. A dühöngő szociáldemokratát — aki állítólag részeg sem volt — a rendőrök távolították el. Megindították ellene az eljárását.

— **Kitüntetett cipész.** Czinger Mihály budapesti cipész egy nagyon értékes és a kéziipar valóságos remekében készített cipőt ajánlott fel a Szent Atyának, ki azt kegyesen elfogadta s a következő sorokat intéztette Czinger Mihályhoz: A pápa Öszentségének Államtitkársága.

Mélyen tisztelt Uram!

Uraságodnak becses ajándékát a Szentatyja nagy örömeinek kifejezése mellett kegyesen elfogadni méltóztatott. Öszentsége egyszerűsmind örül a gyermeki tisztelet azon érzelmeinek, melyeket Uraságod Neki, a dicsőséges főpápnak általam tolmácsolni óhajtott, mely örömeinek jeleül és jóindulatának zálogául Uraságodnak és családjának teljes szívéből Apostoli Áldását küldi. Mindezeket Uraságodnak becses tudomására hozom és megkülönböztetett nagybecsűlésem kifejezése mellett maradok.

Uraságodnak legálázatosabb szolgálója
Czinger Mihály urnak Rafael bibornok
Budapest. Merry del Val.

— **Tüdővész gyógyítható.** Igaz ugyan, hogy mindenkor klimatikus és dietetikus kúra valamint a por stb. eltávolítása a fődolog, amellett azonban a gyógykezelés sem elhanyagol-

landó. Első helyen állanak a búkfakátrány-preparátumok, de korántsem mindegy, bármelyik ily preparátumot használunk. A legjobbnak és megfelelőbbnek — mert teljesen méregtelen és jóízű — a „Sirolin-Roche“ a creosot-preparátumok ideálja, mely minden gyógyszerterápiában kapható.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Szent István Társulat kiadásában jelent meg az alábbi munka.

* **A párbérkérdésről.** Ily címen irt könyvet a párbérügynek már hivatalos működésénél fogva is alapos ismerője: Várady L. Árpád dr., c. püspök, miniszteri tanácsos. A 156 oldalas, nagy nyolcadrészt alakú könyv nagyszabású tanulmányok keretében behatóan ismerteti a jelenlegi rendkívül aktuális, mert illetékes helyről napirendre tűzött párbérügy minden figyelemre méltó részletét, összefoglaló tájékoztatót nyújt az érdekelteknek és érdeklődőknek a párbér eredetéről, jogi természetéről, hatósági intézéséről és rendezéséről. Bő függelék tartalmazza a párbérre vonatkozó törvényeket, a régebbi és újabb hatósági intézkedéseket. E könyv nélkülözhetetlen tájékoztatója a lelkészeknek, a közigazgatás közegeinek s általában a párbérvitákban érdekelteknek. Ára 3 korona. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál.

* Gazdag, érdekes és változatos tartalommal jelent meg az *Egyházi Közlöny* (szerkeszti Gerely József) XX. évf. 32—33. száma. A derék és tudós munkatársak még a nyári hónapokban sem pihennek, hogy a lapot mindig a kellő magas színvonalon tartsák. **Tartalom:** Vezércikk: (HJ.) Papi üdülőhely a Balaton partján. — Egyetemes egyház: — Rampolla és a Vatikán. — A Szent Péter-templom orgonája. — Egy neves párisi jezsuita intézet bezárása. — A francia állami oktatás esődjé. — Szociáldemokrata elismerés a misszionáriusoknak. — Időszerű kérdések. — Egyházjogász. — Hitélet. — Liturgia. — Vallástanítás. — Egyházi arcképek. — Irodalom. — A hét krónikája. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII., Esterházi-utca 15.

* A „Szent Ferenc Hírnöke.“ VI. évf. 8 sz. mint rendszeresen most is változatos tartalommal jelent meg.

* Az E. K. E. kiadásában megjelenő „Erdély“ című honismeretű folyóirat XVII. évf. 5—6 száma gazdag tartalommal jelent meg.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Tanítóegyesületeink Szövetségének egy éve.

Az Erdélyi Róm. Kath. Tanítók Szövetsége az 1907—08. iskolai évvel működésének ötödik évét töltötte be. A szövetségi választmány a múlt gyűlés óta is töle telhetőleg igyekezett, hogy a Szövetség szándékának megfelelő működéssel szolgálja az egyházmegyei tanítószögügyét.

Első sorban az 1907. évi júl. 16-án tartott közgyűlés határozatait ohajtottuk végrehajtani, másod sorban jelenlegi közgyűlést előkészíteni. Ezen célból két választmányi gyűlést tartottunk s ezeken a felmerülő ügyeket elintéztük.

Hogy a közgyűlésen előterjesztett indítványok és határozatok az egyházmegyei főhatóságnak tudomására jussanak, jegyzőkönyvünket még 1907. folyamán felterjesztettük püspök urunkhoz. A közgyűlés megbizta volt az elnök-

seget, hogy kegyelmes főpásztorunkat 10 éves jubileuma alkalmából üdvözljük. Ezen megbízásnak eleget tettünk és a főpásztor ö kegyelmessége a Szövetség figyelmét kegyesen fogadta.

A közgyűlésen hozott határozatok értelmében külön feltevést küldöttünk püspök úr ó nagyméltóságához, melyben főpásztori intézkedést kértünk arra nézve, hogy minden népiskola láttassék el a Szt. István Társulattól összeállított és kiadott ifjusági könyvtárral. Kértük, hogy az iskolai hatóságokat kötelezzék a könyvtárak beszerzésére. Ebben az ügyben több ízben és már a mi kérésünk előtt is történt főpásztori intézkedés.

Az egyházmegyei tanfelügyelet kérdésében egyelőre csak tudakozódtunk más egyházmegyek viszonyai felől, hogy kérelmünket kellőleg megokolhassuk. Adatokat kértünk be tehát erre nézve Dreiszigler Ferenc tanítóképzőint. tanártól, a pécsi egyházmegyei világi tanfelügyelőtől és az egri kath. tanítóegyesülettől.

Mivel ezen adatok nem jutottak kellő időben kezünkbe, még eddig a megbízást nem teljesíthettük, de mihelyt mindenünnen vagy legálabb is több helyről megkapjuk a kellő felvilágosítást, a lépéseket illetékes helyen megteszük.

A tanterv ügyének tovább vitele végett a tantervkészítő bizottságtól kijelölt egyesületi tagokat felkértük, hogy a rájuk bízott tárgyakat a tanterv részletezésére kiküldött bizottság útmutatása szerint dolgozzák fel.

A felkért tagok a megbízást elfogadták és így remélhető, hogy sikerül majd valami jóravaló dolgot létrehozunk.

Működésünk második része úgy, mint a megelőző években is, mostani közgyűlésünk előkészítésére irányult. Két választmányi gyűlésünkön foglalkoztunk ezen tárggyal. A Szövetség kötelekébe tartozó egyesületeket a folyó évben is felszólítottuk, hogy tagjaik közül jelöljenek ki előadókat.

Az előadásra vállalkozó tagok közreműködését készségesen vettük tudomásul s előadásukat tárgysorozatunkba iktattuk. A tárgysorozat pontjai egytől-egyig időszerű kérdések és méltán kiérdemltek teljes figyelmünket.

Az alapszabályok köteleességévé teszik az elnökségnek (10. §.), hogy a szövetség gyűlésén a kötelekébe tartozó egyesületek működéséről is nyújtson áttekintést. Ha azonban köteleességszerűleg nem kellene tenni, még akkor is szükségét érzünk egy ilyen összegező áttekintésnek, hogy láthassuk, miféle eszmék foglalkoztatták az erdélyi egyházmegye igen tekintélyes és számbeli erejénél fogva is jelentékeny tanító testületét. Hogy ezen köteleességnek megfelelően, a vidéki egyesületeket kértük volt, hogy évi működésükről tájékoztassanak, tagjaikról küldjenek be kimutatást és a tagok után járó illetéket az 1907. évre fizessék le. Az egyesületek évi működésének összefoglaló áttekintése tanulságos lehet arra nézve, hogy egyesületeink életében fejlődés vagy hanyatlás mutatkozik-e, s hogy ami egyiknél-másiknál érdeklődést keltett, nem keltethetne-e figyelmet a többieknél is.

M. ndjárt itt kezdetben meg kell állapítani, hogy több egyesületünk van, melyek elismerésre méltó szívóssággal folytatják régi működésüket,

művelve tagjaikat, hogy a folytonos önművelésre szoruló tanítói pálya feladatainak annál jobban megfelelhessenek.

Ezzel szemben sajnosan kell felemlíteni, amit már a mult évben is kiemeltünk, hogy néhány egyesületünk a tagok csekély száma miatt csak nagy erőfeszítéssel tudja az egyesületi tevékenységet türethető eredménnyel folytatni, sőt van olyan egyesületünk is, melynek munkálkodása tagjainak elég tekintélyes száma mellett is a tagok részvételensége miatt szünetelt, úgyhogy az egyesület sem őszi, sem tavaszi gyűlést nem tartott.

Egyesületeink tagjairól, évi működéséről a következő rövid összefoglalás nyújt tájékoztatást. Az alsófehérmegyei egyesület rendes tagjainak száma 18, tagjainak csekélyebb száma miatt újabb időben csak egy rendes gyűlést szokott tartani. A csiki tanítóegyesület felcsiki fiókköre őszi és tavaszi gyűlést tartott. Tagjainak száma 37, új tagokul hárman jelentkeztek. Elnöke Ferenc József. Az alsócsiki fiókkör őszi és tavaszi közgyűlést tartott. Tagjainak száma 48. Elnöke Tódor István. A gyergyói egyesület az elmúlt évvel működésének 33-ik évét töltötte be. Az egyesületi működés a közgyűléseken és az egyesülettel szoros kapcsolatban levő öt tanítótestületi önképzőkörben foly. Az egyesület három közgyűlést tartott; van 5 alapító, 10 pártoló, 10 tiszteletbeli és 76 rendes tagja. Alaptökeje 190.90 K., segélyalapja 190.50 K., van tanítóháza alapja 889. 57. Hogy az egyesületi célok teljesebb megvalósítására bővebb segédesszüközök álljanak rendelkezésre, a tagdíjat 2 koronára emelték fel. Az egyesületi könyvtár értéke 960 K. Elnöke László Dénes. A kézdiorbai egyesület 3 közgyűlést tartott; tagjainak száma 45. Elnöke Szabó Sándor. A kolozsdobokai egyesület működése évek óta szünetel. A kükküllői espereskerületi egyesület egyszer tartott gyűlést. Elnöke Mártonffy Sándor esperes. A maroskerületi egyesület két vándorgyűlést és egy közgyűlést tartott; tagjainak száma 41; elnöke Kováts Pongrác. Az udvarhelymegyei egyesületnek sővidéki fiókköre őszi és tavaszi gyűlést tartott, azonkívül március 15-ikének megünneplésére egy diszközgyűlést rendezett. A havasalji fiókkör ezen évben magáról életjelt nem adott. Az udvarhelyi egyesület elnöke Mikes János gróf, a sővidéki fiókköré Tamási István székelyszentkirályi plébános, a havasalji fiókköré elnöke Oláh Dániel volt. A tagok számáról adatok hiányában nem számolhatunk be.

Egyesületeink a lefolyt évben is tevékeny működést fejtettek ki úgy gyakorlati tanításokban, mint felolvasásokban. A felolvasók dicséretes buzgalmat fejtettek ki, hogy minél érdekesebb tételekről szóljanak. Többen a napi kérdésekkel szorosabb vonatkozásban álló tárgyat öleltek föl. Nagyjában felsoroljuk itten ezen felolvasásokat, hogy ami egyik egyesületben érdeklődésre tartható számot, esetleg egyebütt is megbeszélésre adjon ösztönzést.

Az elnöki megnyitók kivált a napi kérdéseket karolták föl. Ezek közül kiemelés érdemelnek Tódor Istvánnak a szabad sajtó hatása alatt kifejlődött erkölcselen társadalmi irányokról és a katolikus sajtó felkarolásáról, egy

másik alkalommal a madarak és fák védelmének fontosságáról (alsócsiki kör), Ferenc Józsefnek a ker. szocializmus áldásairól (felcsiki kör), László Dénesnek (gyergyai e.) a ker. szövetség eszméjének terjesztéséről és az egyes községekben ennek szemellenben alakítandó szövetkeztekről, másodsor a keresztény szabad iskolákról tartott előadása. Megemlítendő Körödy Péter dr. elnöki megnyitója, mely a Közművelődésben olvasható volt.

Ezekhez sorakoznak a felolvasások közül a Balló Károlyi (alsócsiki k.) a mezőgazdasági teendőkrol és az újabb gazdasági mozgalmakról, a Fejér Dénesé az ifjusági egyesületekről (felcsiki k.), a Főrika Adorjáné a ker. szabad liceumok alakításáról (marosi e.) Az alkoholizmus ellen irányultak a Rácz Lajos felolvasása (felcsiki k.), Kiss András plébános egyik gyűlés alkalmával a gyermekeket és a gyűlésen jelenlevő felnőtteket a Pollatsek-féle kép bemutatása alapján oktatta a szeszes italoktól való tartozkodásra, hasonlókép előadást tartott erről Szabó Gy. esperes. Páll A. (gyergyói e.) a gazdasági ismétlő iskolákról tartott felolvasást. Szabó Gy. a hitel-, fogyasztási és állatbiztosító szövetkezeteket ismertette.

Emlékezetes történelmi évfordulókat ünnepeltek Tamás István a sővidéki kör elnöke, ki a Sz. Erzsébet és Sz. Imre jubileumról emlékezett meg és az egyház működését változó társadalom rossz szelleme ellen. Gál Imre „Wartburg vára” címmel tartott felolvasásában Sz. Erzsébetet mint a szocialis munkásság példaképet állította fel.

A neveléstudomány általánosabb kérdéseit öleltek fel Kováts Pongrác, ki a vallásos és hazafias nevelés kapcsolatának szükségességéről, László Dénes, ki az erkölcsi nevelésről, H a u b e l t Nándor ki a vallásos nevelésről, ifj. Józsa Sándor, ki a gyermekjátékok hasznáról értekezett. K a c s o h László a papok és a tanítók együtt neveléséről szükséges voltát (marosi e.), K o v á t s F. az egyenenkénti nevelés szükségességét fejtegette (marosi e.)

Az egyesületek életének volt még néhány fontosabb mozzanata, melyeket nem lehet említeni nélkül hagyni. A csikmegyei egyesület tagjai a 41 községben állított 22 szocialis intézmény (szövetkezet vagy gazdakör) közül tizenötöt maguk létesítettek és vezetnek, ha ez nem is épen egy év alatt történt. Ez igen elismerésre méltó tevékenység, melyet egyebütt is utanozni kellene. Kiváló figyelmet érdemel az a felszólítás, melyben Balló István dr. Csikmegye kir. tanfelügyelője, az irni-olvasni nem tudók számának apasztását sürgette a felnőttek oktatásának munkabavételével is. A felcsiki kör a méhészegyesület újraalakítását vette tervbe. Az udvarhelymegyei sővidéki kör a tanítóegyesületi gyűlések alkalmával a népet szokta egyes dolgoiban tájékoztatni; így Gál Sándor egyik gyűlésen szocialis irányú gyűlést tartott a nép számára. A marosi egyesület a ker. sajtó támogatására gyűlése alkalmával 64 koronát gyűjtött. Az alsócsiki tanítók a társadalmi és kollegialis érzés ápolására mulatságot rendeztek. Majd mindegyik egyesület pályadíjjakkal is ösztönözte a tagok szorgalmát, így pl. a gyergyai 100 koronás díjat tűzött ki egy tétel kidolgozására.

Tüdőbetegségek, hurutok, szamárhöhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mintogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svejc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, válladékok, éjjeli izzadást

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban. — Ára ötvenkint 4.— korona.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legújabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója s nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkesi hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szépirodalmi hetli közlöny. ♣♣♣♣♣♣

Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat tulajdonában.

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hirlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap. ♣♣♣♣♣♣

Saját tulajdonában.

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

Megjelenik füzet alakban havonként egyszer két nyomtatott iv terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Jrta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastag füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérnálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozatoknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetesestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Jrta: Jálínth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.